

עומקא דפרשה

החובות לחבובות או שיעור
קובעי
עיתים

שער הציון

כבוד המקדש וס"ת

הנחת מחשב על ספר

טיפול בתינוק מול ספרים

קדושת חומשים ונ"ך

ישיבה ע"י ספרים

ישיבה ע"י שקית ספרים

קדושת ספרי קדש

פר' ראה - בענייני כבוד הספרים

בס"ד ערב ש"ק כ"ח מנחם אב תשפ"ה
שנה י"ה

ישיבה על ספסל עם ספרי קודש

קדושת חומשים נביאים וכתובים

גליון
תכ"א

הרב מאיר זילברמן

הרב צבי נוימן

כתב הב' ביו"ד סי' רפב בשם רבנו מנחם דהאיסור לישב ע"ג ספסל שיש בו ס"ת דוקא שלא בשעת ביהמ"ד אבל בזמן ביהמ"ד והמקום צר לתלמידים מותר לישב בשווה עם הספרים. וילה"ע דהא ק"ל כבוד התורה דוחה ת"ת כמ"ש בקידושין לג: דאר"א אין ת"ח רשאי לעמוד לפני רבו בשעה שעוסק בתורה כלום תורה עומדת מפני לומדי' ולייט עלה אביי. וכ"ה בשו"ע (רמד יא) וה"נ נימא ידחה ת"ת מפני כבוד התורה. עוד יל"ב דדין עמידה לכבוד ס"ת כתב הרמ"א (רפב ב) דבחומש א"צ ויש מחמירים ואילו לענין איסור ישיבה בספסל כתב הרמ"א (שם ז) בפשיטות דה"ה בשאר ספרים

מצוי בבתי כנסיות במשענת המושב תיבה להניח טו"ת וספרי קודש ויש לדון האם ג"ז בכלל האיסור לישב ע"ג ספסל שיש בו ספר. ובשו"ת הרמ"א (סי' לד) דן לענין תיבה שיש בה ספרי קודש אם מותר לישב על גבה. ונו"נ אם להשוות ד"ז למ"ש (אהלות פ"ח א) כלי הבאה במדה חוצץ בפני הטומאה. ולפנ"ר יל"ב מאי שייטא דדיני טומאה לדיני כבוד דדין כבוד לכא' מיוסד לפי הרגשת האדם ומנהג העולם וכי היושב ע"ג ארון הקודש אינו נראה כביזוי אף אם יש בו שיעור כלי הבאה במדה. בירושלמי ברכות פ"ג ה"ה אמרו אם הספר מונח ע"ג דבר אחר מותר ונחלקו בשיעור ההגבהה אם טפח או אפי' כ"ש. ובמגדל עוז פ"י מס"ת ו מק' דבגמ' שבת צז. אמרו עד ג' טפחים כארעא סמיכתא וה"נ נימא לבדו ומנין לנו לחדש שיעור חדש. ועוד יל"ב דבכ"ש לא מינכר כלל הכיבוד.

הרמב"ם סיים הלכות אלו ישב לפני ס"ת בכובד ראש שהוא העד הנאמן על כל באי העולם שנ' והיה כך לעד ויכבדנו כפי כוחו. ויל"ב מדוע הוצרך לחיוב כבוד מחמת היותו עד וכי לא סגי קדושת ס"ת מחמת היותה תורת אלוקים. ומשמע מדבריו כאשר יש בכתבי עת מודעות המצינות מקראות מהתנ"ך אין בהן דין כבוד זה שאין האיסור מחמת קדושת הכתובים אלא בהיותן עד נאמן וכיון שאינו בגדר עדות דמקורב בו גם דברי חול (ויותר מכן כתב בשי' הגרש"ר בב"ב דחיבור תורה לנ"ך מורידתו מקדושתו). והנראה לבאר בזה בהקדם מ"ש במס' ס"ת פ"ג לא יתנו ע"ג מטה ולא תחת המטה שיושב אדם ע"ג המטה. ופי' מרן הגר"ק זיע"א דאף אם אין המטה נוגעת בספר נמי אסיר (כמצוי במיתות קומותיים (שאינו בא במידה) אין לישב בעליונה אם יש ספר בתחתונה) ואפשר דה"ט כמ"ש לענין מושב הזב דמטמא אפי' באבן בסמא ובאיור ובותינו דאינו כטומאת מגע אלא דהוי מושבו. וע"כ ה"נ חשבינן המטה שתחתיו כמושבו דאסיר להחשיב מקום הנחת ס"ת למושב האדם. ומעתה מיושב הך מ"ד דסגי בחציצה כ"ש כיון דסגי בהכי להפקיעו דלא מיקרי מושבו. ואפי' למ"ד דשיעורו בטפח ה"ט כמ"ש הרדב"ז (ח"ג סי' תתקנ) דיש בו שיעור אהול להרחיקו מהמושב. דאינו חייב לכבוד התורה אלא לכונן מעמדנו באופן ראוי. ודוק דהאיסור לישב במקום שיש ס"ת ואין האיסור להניח ס"ת במקום מושבו. וע"כ כתב הרמ"א היכא דחצצו באוהל נמי לא מיקרי מושבו. ואינו כגדר דין כבוד לתורה בעמידה לפניו וע"כ גם בשאר ספרים דאין חייב עמידה מ"מ אסור לישב לצידן. ובזה אין הוכחה דחשיב לדחות ת"ת. [בנו"א י"ל כיון שחסר מקום אין זה מקומו של הס"ת. ויל"ב אם האיסור בקביעת מקום הס"ת או מקום האדם לצידו].

והנה בגמ' מו"ק כה. אמרו כי נח נפש' דרב הונא סבור לאותובי ס"ת אפורי' א"ל ר"ח מילתא דבחייה לא ס"ל דקסבר אסור לישב ע"ג מיטה שס"ת מונח עליה השתא ליקום ליעבד ל'. ויל"ב מאי ס"ד מעיקרא. והתוס' במנחות לב: הוכיחו דתלמידי ר"ה פליגי עלי'. אך הרב"ז בשו"ת (שם) כתב דבחיו אסור לאדם שיהוג גדולה בעצמו אבל לאחר מותו מכבדין אותו בכך. מבואר דאינו מדיני כבוד אלא האיסור לנהוג גדולה בעצמו. עוד משמע מהרדב"ז דאף אם אינו ת"ח גדול ביותר וכמ"ש בב"ק ז. דאיכא מ"ד דלא אמרי' קיים זה מש"כ בזה ומ"מ מניחין ס"ת אפורי'. ולכא' יל"ב מ"ש האדם עצמו או אחרים כיון דהמצוה היא לכבוד התורה. ולפי"ד מבואר דהחיוב לכונן מעמדו אינו שייך לאחר פטירתו ועוד כיון דהמת אינו בר משכב

המשך בעמ' 4

כתב השו"ע בסימן קנ"ג ס"ב: מכרו מטפחת לוקחים בדמיה ספרים דהיינו כל חומש לבדו וכן נביאים וכתובים, מכרו ספרים לוקחים בדמיהם ס"ת עכ"ל וכתב המג"א בס"ק דנראה מדברי השו"ע דקדושת נ"כ שווה לקדושת חומשים וקשה שהרי השו"ע עצמו ביו"ד סימן רפ"ב ס"יט פסק דאין להניח נ"כ על חומשים הרי שקדושת חומשים יתרה מנ"כ ולכן מסיק המג"א דאסור ליקח בדמי חומשים נביאים וכתובים.

ולכאורה יש ליישב סתירת השו"ע דיש כאן שני ענינים שונים. דמה שמבואר ביו"ד שאסור להניח נ"כ על חומשים יסוד דינו מחמת כבוד הספרים וכפי שמבואר שם בס"א חייב אדם לנהוג כבוד גדול בס"ת וכו' ובכס"מ הראה מקורו מהמשנה באבות כל המכבד את התורה וכו'. ובביאור הגר"א ציין לגמ' בקידושין מהו לעמוד מפני ס"ת, מלומדיה עומדין מפניה לא כ"ש ובעמק ברכה כתב דכיון שק"ו הוא דאורייתא הרי דין כבוד הס"ת הוא דאורייתא. ודין כבוד שאר כתבי הקודש מסתעף מדין זה כפי שיבאר. אמנם הך דין המבואר בשו"ע שאין להוריד בדמים אלא להעלות מבואר ברש"י במגילה כז. שהוא מדין מעלין בקודש ואין מורידין וכתב הפמ"ג שמרש"י הנ"ל מבואר שהוא דאורייתא שהרי רש"י הביא מקור מהמשכן הרי מבואר דהך דינא אינו שייך לכבוד הספרים שהרי דין זה שייך גם ברחוב העיר וא"כ נוכל ליישב קושיית המג"א ובהקדם דברי המג"א עצמו שהקשה בהמשך דבריו סתירה בדברי הר"ן דהר"ן במגילה כתב דקדושת נביאים שווה לקדושת כתובים ומותר להניח זה ע"ג זה ואילו הר"ן בר"ל כתב דהטעם שמקדימים פסוקי כתובים לפסוקי נביאים במוסף דר"ה הוא משום שמעלין בקודש הרי שקדושת נביאים גדולה וכתב המג"א שהר"ן במגילה חזר בו מדבריו בר"ה ומה שמקדימים פסוקי כתובים הוא מחמת כבודו דדוד קדם לנביאים. וא"כ דומיא דהכי נימא דאף דקדושת נ"כ וחומשים שווים הם מ"מ פסק השו"ע שלא יניח נביאים על חומשים וכפי שנתבאר לעיל דהך דינא דשו"ע בסימן קנ"ג הוא דין דמעלין בקודש וכיון שקדושתם שווה אין צריך להעלות מזה לזה אבל להניח נ"כ על חומש אסור מחמת כבוד החומש דקדים.

אך לכאורה דבריו נסתרים מסוגיא מפורשת במגילה כז. מהו לקנות ס"ת חדש בדמי ישן מי אמרינן כיון דלא מעלי לה אסור או דלמא כיון דא"א לעלווי מעלינן פושטת הגמ' ספק זה מהו דמות' להניח ס"ת על ס"ת הרי שהגמ' לא מחלקת כחילוקנו הנ"ל כהר"ן לדבריו ו"ל דאף שמותר להניח ס"ת על ס"ת הטעם שאין כאן מיעוט בכבוד הס"ת שהרי קדושתם שווה אך לדין מעלין בקודש שיש דין להעלות כדמוכח מינה וביה בסוגיא דדוקא בס"ת דא"א לעלווי הוא דמספק"ל הא במידא דאפשר להעלות חייב להעלות וא"כ מה פושטת הגמ'.

ונראה דאין מזה סתירה דהנה מבואר בסוגיא דכל הספק הוא לכתחילה אם מותר לו למכור הס"ת אבל בדיעבד פשוט שיכול לקנות בדמי ס"ת חדש ופרש"י דאל"כ מה יעשה בדמים. והסוגיא צ"ב דאם הספק הוא בהלכות מעלין בקודש מה ההיתר בדיעבד משום שאין מה לעשות בדמים דאם יש איסור מצד מעלין בקודש מה יעזור דיעבד. ועו"ק דמה יש לדון להסתפק על עצם המכירה הרי בעצם המכירה אין שום נידון של מעלין בקודש ורק כשקונה בדמים יש לדון וע"כ נראה מוכרח מזה שכל ספק הגמ' אינו בהלכות מעלין בקודש דודאי כיון דלא מצי לעלווי שפיר דמי אך מספק"ל אולי מצד כבוד הס"ת אין ראוי למוכרו וכונת הגמ' דודאי אחר שמכר י"ל דאין כאן פגיעה בכבוד הס"ת וכל הנידון על עצם המכירה ולפי"ז י"ל דהא דשרי בדיעבד לא רק דאל"כ מה יעשה בדמים אלא דאין בזה כלל ענין של כבוד הס"ת. ולפי"ז שפיר פושטת הגמ' מהא דמניח ס"ת על ס"ת אין חסרון בכבוד הס"ת ה"ה למכור לצורך קניית ס"ת אחר אין חסרון זה משא"כ בנידון המג"א שהוא מצד מעלין בקודש בזה שפיר י"ל כמשנ"ת לעיל דאף שיכול לקנות נ"כ מדמי חומש דקדושתן שווה מ"מ אסור להניח נ"כ ע"ג חומש מחמת כבוד החומש וכמשנ"ת לעיל

המשך בעמ' 4

א. כתב השו"ע ביו"ד סימן רפ"ב סעיף י"ט "מותר להניח ספר תורה על ס"ת, ומניחים חומשים על ג"ג נביאים וכתובים, אבל אין מניחים נביאים וכתובים על גבי חומשים, ולא חומשים על גבי ס"ת". רואים שמותר להניח ספרים שונים זה על גב זה, וכתב שם הט"ז בס"ק י"ח "נראה לי דאזכור אנשים שנוהגים בשעת לימודם בספר ורוצה להגביה הספר שלומד פושט ידו ולקוח ספר אחר ומניח תחת זה שלומד דאיסורא איכא משום בזיון ... כי בזה מבזה הספר להיות לתשמיש מה שיוכל לעשות בעץ או באבן".

אכן המגן אברהם באו"ח סימן קנ"ד ס"ק י"ד כתב בשם הספר חסידים סי' תתצ"ח "שאם החמה זורחת ולא יכול ללמוד מותר להניח ספר אחד להיות לצל אבל שלא לצורך אסור ליהנות בו". מזה נראה לכאורה שאין איסור לעשות שימוש בספר כל שהוא לצורך לימוד שהרי כתב שמותר להשתמש בספר להצל עליו בשעת הלימוד. וכך בהמשך דבריו הביא המג"א את דברי הט"ז הנ"ל וכתב "ובט"ז ביו"ד כתוב דאסור ליקח ספר ולהניחו תחת ספר אחר כדי להגביהו שיהא נוח לו לראות לעיניו בתוכו אא"כ מונח הספר כבר אז מותר להניח השני על גביו עכ"ל, וממ"ש לעיל משמע דשרי [כוונתו שממה שכתוב בשם ספר חסידים] וכ"ש כשעושה ללמוד ממנו וכמ"ש סי' שט"ו ס"ז, ובס"ח סי' תתצ"ח לא ישרטט קונטרסים על הספר לפי שאין קדושה לקונטרסים עד שיכתבו בו משמע דכשכתוב בו מותר להניח עליו ואח"כ כתב שאם החמה זורחת ולא יכול ללמוד מותר להניח ספר אחד להיות לצל אבל שלא לצורך אסור ליהנות בו ע"ש".

מבואר שנחלקו הט"ז והמג"א בנדון זה אם מותר להניח ספר מתחת לספר אחר בכדי ללמוד בו ביתר נוחות. וכתב המשנה ברורה שם בס"ק ל"א "ולא להניח ספר אחר תחת ספר שלומד בו כדי להגביהו יש להתיר". וממה שכתב בקיצור "יש להתיר" רואים שמתייחס למה שנחלקו הפוסקים בדבר זה, וזה מח' המג"א והט"ז הנ"ל, והכריעה לקולא. והוסיף המשנה ברורה בשם החי' אדם שאם היה הספק השני כבר מונח שם מקום לכ"ע מותר להניח עליו ספר שלומד בו.

והנה הט"ז רואה בשימוש בספר להגביה ספר אחר מעשה של ביזוי הספר שהרי יכול היה להשתמש בעץ או באבן. אכן נראה בביאור דעתו של המג"א שהביא ראיה לדבריו מספר חסידים, שיש לדמות ענין זה מה שאמרו חז"ל על יששכר וזבולון. שהרי זבולון היה תומך ביששכר שלמד תורה, ושכרו של זבולון שווה לזה של יששכר בגלל התמיכה החומרית שהביא ליששכר. ולא עוד אלא שזבולון מוזכר בברכותיו של משה לפני יששכר כמ"ש "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהלך (דברים לג, יח)". וכתב רש"י "זבולן ויששכר עשו שותפות, זבולן לחוף ימים ישכון ויוצא לפרקמטיא בספינות ומשתכר, ונותן לתוך פיו של יששכר והם יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולן ליששכר שתורתו של יששכר על ידי זבולן היתה". רואים מזה שתומך התורה בוודאי שאיננו פחות מהלומד עצמו ואף הקדימו אותו למי שלומד. ולכן יש לומר שגם בנדון דידן שמשמש בספר להרים ולתמוך בספר שלומד בו אין בזה בזיון שהרי משמש תמכין דאורייתא. וכן הוא בשמעון אחי עזריה המובא בזבחים פ"א מ"ב, שתמך עזריה בשמעון אחיו ולכן ההלכה נקראת גם על שמו והנה כתב הפתחי תשובה יו"ד סי' רפ"ב "ובס' חמודי דניאל כ"י כתב מי שרוצה להניח ספר בתוך ספר בכדי שלא יהא צריך לחפש אח"כ נראה דאסור וגם אסור להניח בספר שום דבר להשתמר שם". ולכאורה צ"ע דמאי שנא מתמיכת ספר בספר, ונראה לכאורה שכל דבריו הם לפי שיטת הט"ז הנ"ל אבל לפי המג"א צריך להיות מותר, ויש לסייע לזה שהערוך השולחן ביו"ד כתב כדברי הט"ז וגם הביא את דברי החמודי דניאל הנ"ל. ובאו"ח סי' קנ"ד ששם כתב המג"א את דבריו נגד הט"ז, כתב שם הערוך שבנוגע לדברי המג"א יש לעיין מה שכתב ביו"ד סי' רפ"ב. ושם לא הביא כלל את דברי המג"א שהקל ורק את דברי הט"ז שאסר. נמצא שנחלקו בזה המשנה ברורה והערוך השולחן.

ב. אכן כל זה בספרים שהם באותה דרגת קדושה. אבל נביאים על גבי ס"ת אסור כפי שכתב הרמב"ם בהל' ספר תורה פ"ה ה"ה "ומותר להניח ס"ת ע"ג ס"ת וא"צ לומר ע"ג חומשים, ומניחים החומשים על גבי נביאים וכתובים, אבל אין מניחים נביאים וכתובים על גבי חומשים ולא חומשים על גבי ס"ת". והובא במעשה רוקח דברי רבינו אברהם בן הרמב"ם שכתב שאביו הרמב"ם היה מונע מלכתוב כל התנ"ך ביחד שאז ישבו הנביאים על גבי היריעות של התורה שאסור. ולפי זה מה שמובא במגילה דף י"ט על מגילה הכתובה בין הכתובים הוא כמשמעו שמדובר שהמגילה כרוכה ביחד עם שאר כתבי הכתובים אבל לא כל התנ"ך ביחד, שלפי הרמב"ם אסור לכרוך ס"ת ביחד עם נביאים וכתובים

אכן הרמ"א ביו"ד שם הביא את דברי המרדכי שאין קפידא אם כורך את כל התנ"ך ביחד אע"פ שהנביאים יהיו מונחים ע"ג התורה, וכתב החיד"א בברכי יוסף, שהמנהג כדברי המרדכי ולית מאן דחייש. ויתכן דממה שהובא לשונו של הר"א בן הרמב"ם שאביו היה מונע מלעשות כן, יתכן לומר שאין זה לשון של איסור ממש ורק שנהג להחמיר בדבר.

א. מנחות לב: רב הונא בעי למיתב אפוריא דס"ת עליה, כף כדא אארעא ואנח עליה ס"ת והדר יתיב במטה. קסבר אסור לישב ע"ג מטה שס"ת מונח עליה. ופליגא דרבה בר בר חנה משום ר' יוחנן דאמר מותר לישב. וכתבו התוס' בשם הירושלמי: ואם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר. עד כמה, ר' אבא בשם רב הונא טפח, ר' ירמיה בשם ר' זירא כל שהוא. עוד כתבו התוס', נראה דהלכה כר' יוחנן לגבי רב הונא. וכ"כ המרדכי שם. אך בב"י יו"ד סי' רפ"ב כתב: ולענין הלכה, כיון דהרמב"ם והראב"ד והסמ"ק והטור מסכימים לאסור, וגם נראה שדעת התוס' עצמם במו"ק (כה). ודעת הר"ר מנוח ורבינו משולם (דלהלן) כן, וגם בירושלמי אסר, הכי נקטינן.

עוד כתב בשם הר"ר מנוח: אית דאמרי דוקא ס"ת אבל ספרים אחרים לא מתחמירין בהו, וטוב להחמיר. ודוקא שלא בשעת ביהמ"ד, אבל בשעת ביהמ"ד והמקום צר לתלמידים מותר לישב בשוה עם הספרים והפירושים, וכך נוהג הר"ר משולם מבדרשי. אך כשלא היה במקום בהמ"ד היה מדקדק שיהיה הספר נתון ע"ג דבר אחר כל שהו. ובספר ארחות חיים כתב, ונראה דאין להקל בדבר שלא יהיה כמזלזל בכבוד הספרים. ובשו"ע: אסור לישב על המטה שס"ת עליה. וכ' רמ"א וה"ה שאר ספרים. ומקורו בארחות חיים כמ"ש בד"מ.

ובתשו' באר שבע סי' ל"ח הביא כל הנ"ל, וגם את מ"ש בפסקי תוס' במנחות וז"ל: מותר לישב על מטה שס"ת מונחת עליה, ולכו"ע גמרא וכיו"ב מותר. ע"כ. וכתב: מעתה זכינו בדיון, שאותן שנהגו להקל לישב בשוה עם הספרים, והמדקדקים שלא יראה כמזלזל בכבוד הספרים נזהרים שיהיה הספר נתון על דבר אחר כל שהו, יש להם על מה שיסמוכו, והם התוס' והמרדכי שפסקו בהדיא דמותר לישב בשוה אפי' לס"ת, ולכו"ע גמרא וכיו"ב מותר. ואע"ג דהרמב"ם והראב"ד והטור יו"ד וסמ"ק פליגי עלייהו ופסקו דאסור, מ"מ במאי דכתבו ולכו"ע גמ' וכיו"ב מותר לא פליגי עלייהו, מדכתבו ס"ת ולא אישתמיט חד מינייהו לכתוב דאפי' הלכות ואגדות בכלל.

אמנם לענין שורת מנהג הישר, יפה כיון והורה הר"ר מנוח שטוב להחמיר גם בשאר ספרים שיהיה הספר נתון ע"ג דבר אחר לפחות כל שהו. והמחמיר עד טפח תבא עליו ברכה, כיון דרוב הפוסקים החמירו דהלכה כרב הונא, ומצינו בשאר דינים הנזכרים בגמ' גבי ס"ת לענין שלא יהא נוהג בה מנהג בזיון שכתבוהו הפוסקים גם גבי שאר ספרים. עכ"ל.

ובתשו' רדב"ז ח"ג סי' תתק"ג כ' גבי תלמוד ופוסקים וכיו"ב. אני מחמיר על עצמי בזה לתת כבוד והידור לתורתנו הקדושה אבל לגבי דינא מותר הוא. ומנהג יפה הוא שלא ישב אדם על מטה או ספסל שיש עליו אפי' ספרי התלמוד והפוסקים, וכן תפלין ואפי' מונחים בתוך תיקן אם לא יהיה גבוה טפח, כדי לתת כבוד והידור לכל דבר שיש בו קדושה מצד עצמו, ולא מדינא, שהרי בס"ת עצמו איכא פלוגתא דרבוותא והבו דלא לסיף עלה עכ"ל. וכוונתו נמי דלא מצינו שנחלקו אלא בס"ת.

ב. והנה בס' דעת קדושים להגאון מבוטשאש כ' וז"ל: מ"ש האחרונים שלא לישב ע"ג ספסל שעל גבה ספרים כי אם כשגבוהים על גבי מטלטל טפח מע"ג הספסל. אולי כשהספרים בכלי קיל אף שאין בעובי שולי הכלי טפח, וביותר כשהכלי מחזיק ד' טפחים על ד' טפחים ובגובה יותר מג"ט, ואולי גם ע"ג קרקע קיל בכך לצורך קצת. וכ' ע"ז בס' מקדש מעט, דלפמ"ש הבני יונה להקל לישב כשהספרים מונחים עכ"פ על איזה מידי וכ"כ האחרונים, ממילא קיל בספיקו של הדעת קדושים עכ"ל.

וצ"ע שלא הביאו מ"ש המ"א בסוף סי' מ"ג בשם רש"י בברכות כג. והובא בבב"ל שם לענין תפלין, דאם הכלי טפח (פ"י טפח על טפח ברום טפח) חשיב הכלי אהל להפסיק בינם לקרקע ומותר להניחם בביתו ע"ג קרקע, ובכלי שאינו כליין אפי' פחות מטפח עכ"ל.

ומכל זה נלענ"ד להקל לשבת כשמוניח שקית שיש בה ספרים או כתבי קודש על הספסל ואע"פ שאין ברוחב השקית טפח, כיון שאין זה כליין. ואין לומר דשקית לא חשיב כלי, דמסתבר דבגמ' בברכות כג. איירי אף בסודר שצורר בו תפלין, וא"כ מאי שנא שקית חזקה ועמידה לאורך ימים. וכ"כ בס' גנזי הקודש בשם הגריש"א והגר"ק זצ"ל (ויתכן שיש הידור כשמעמיד ומשעין הספרים שבשקית על משענת הספסל). ונראה דאף באופן שמוניח בה בקביעות, אם היא משמשת גם לדברים אחרים א"י חשוב כליין כיון דאין היא מיוחדת רק לכתבי הקודש (ובסי' מ' הל' הוא מיוחד לכך וברש"י בברכות הל' עשוי לצרכן).

ומלבד זה, היה נראה להקל בזה אפי' בכליין, כי מלבד שיש לצרף שבעיקר הדין אין הדבר פשוט לאסור לגמרי אף לשבת עם הספרים ממש עכ"פ אם יש לו קצת ביטול תורה, הרי ד' רבינו מנוח שאם מונח ע"ג דבר אחר כל שהוא מותר, וכ"כ בס' יוסף אומץ שהרבה מקילין בפריסת סדין או טלית להניח ע"ז, וא"כ סגי בשולי השקית בלבד.

א. וְנִתְּצָתָם אֶת מִזְבְּחָתָם... וְאֶבְדָּתָם אֶת שְׁמָם... לֹא תַעֲשֶׂוּן כֵּן לָהּ - אֶלֶּהֵיכֶם' (דברים יב, ג-ד). "אזהרה למוחק את השם, ולנותץ אבן מן המזבח או מן העזרה". והנה יש שני מיני קדושות: (א). **ספר תורה** - שכל התורה שמויתן של הקב"ה (זוהר משפטים כד, א). והתורה היא בחינת אור קוב"ה (זוהר בראשית כד, א). (ב). **בית המקדש** - שהוא בחינת השכינה, שהיא ההיכל של אור קוב"ה-ספר תורה (זוהר נשא קלד, א).

וכנגדם נאמרו כאן שני איסורים: (א). "אזהרה למוחק את השם" - שהוא חוטא באור קוב"ה. (ב). "אזהרה לנותץ אבן מן המזבח או מן העזרה" - שהוא חוטא בשכינה.

ג. ועפ"י יש לבאר מש"כ כאן: "לֹא תַעֲשֶׂוּן כֵּן לָהּ - אֶלֶּהֵיכֶם". דהנה בהמשך הפרשה כתוב 'בְּנִים אֲתֶם לָהּ - אֶלֶּהֵיכֶם' (דברים יד, א) - "בני למלכא [=קוב"ה] ולמטרוניתא [=השכינה]" (זוהר יתרו פט, ב). וביאר הרמ"ק: 'לָהּ' - קוב"ה. [ל] - אֶלֶּהֵיכֶם - שכינתה. ועד"ז יש לבאר כאן: לֹא תַעֲשֶׂוּן כֵּן לָהּ - ע"י מחיקת השם ושריפת התורה, שחוטא באור קוב"ה. [ל] - אֶלֶּהֵיכֶם - ע"י נתיצת אבני ביהמ"ק, שחוטא בשכינה.

ביהמ"ק וס"ת על משקל אחד

ג. וממשיך הכתוב 'כִּי אִם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' - אֶלֶּהֵיכֶם מִכָּל שְׁבִטֵיכֶם לְשׁוֹם אֶת שְׁמוֹ שֶׁם לְשִׁכְנוֹ תִּדְרָשׁוּ וְנִצַּחְתָּ שְׁמָהּ". והיינו שהתיקון למוחק את השם, ולנותץ אבן מן המזבח - הוא לדרוש ולכבד את ביהמ"ק (עירא"ם). וצ"ב, דבשלמא מובן שכבוד ודרישת ביהמ"ק - הוא תיקון לנותץ אבן מהמזבח ומהעזרה, כי שניהם מעניין בנין ביהמ"ק [=שכינה]. אך למה הוא תיקון למוחק את השם [=אור קוב"ה]?

ד. וי"ל, שהן אמנם כאשר אנו מעמידים את ס"ת מול ביהמ"ק, אזי ס"ת - בבחינת אור קוב"ה, וביהמ"ק - בבחינת השכינה. וכנ"ל. אך מ"מ בכל אחד בפני עצמו יש את שתי הבחינות: בס"ת יש גם בחינת שכינה - מצד הגויל. ובביהמ"ק יש גם בחינת אור קוב"ה - מצד שם ה' השורה בביהמ"ק ונעשה חלק מהמקדש.

ה. ונרחיב: הנה בפסוק כאן כתוב: "הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' לְשׁוֹם אֶת שְׁמוֹ שֶׁם", והיינו ש'בית המקדש' בבחינת 'ספר תורה': **דאבני ביהמ"ק** - בבחינת הגויל, ו**שמו של הקב"ה** השורה עליהם - בבחינת הכתב.

ו. וכן לאידך גיסא, ס"ת בבחינת ביהמ"ק, כי: (א). **אותיות התורה** - כנגד אור קוב"ה, (ב). **הקלף המחזיק האותיות** - כנגד אבני המקדש והשכינה המחזקת אור קוב"ה [וכנגד זה: **הכתב** - כנגד האנשים שיימצגים את קוב"ה, ו**הקלף** - כנגד הגושים שיימצגות את השכינה, ומחזקות תורת בעליהן, כקלף המחזיק את הכתב (עילויקוטי מאמרים-שבילי פנחס' - תשע"ח. פר' בראשית, ד"ה 'אעשה לו עזר כנגדו')].

ז. וזהו שאמרו (מו"ק כו, א): "אמר רבי חלבו אמר רב הונא: הרואה ס"ת שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות: אחד על **הגויל** ואחד על **הכתב**. שנאמר: אחרי שרף המלך את **המגלה** [=זה הגויל] ואת **הדברים** [=זה הכתב. (רש"י)]". והיינו שיש כאן שני פגמים: א. **הכתב** - אור קוב"ה. ב. **הגויל** - השכינה.

ח. ועוד, שלא רק שה'גויל' דס"ת - כנגד השכינה. אלא אפילו ה'כתב' - יש בו בחינה שהוא כנגד השכינה. דהנה יש שתי חלוקות באור קוב"ה: (א). אור קוב"ה שאינו נעשה חלק מהשכינה, אלא הוא עומד בפני עצמו ומשפיע לשכינה. (ב). אור קוב"ה שכנסה לשכינה ונתמזג בה ונעשה חלק ממנה, ו**שם 'שכינה' עליו** (עפ"י רמח"ל 'אדיר במרום' עמ' ה; רסג. הובא ג"כ בגליון תשס"ה-במדבר תשפ"ד).

וממילא במקביל לזה: **הכתב** [אור קוב"ה] - יש בו בחינה שהוא עומד בפני עצמו, ויש בו בחינה שהוא **מתמזג ונעשה חלק מהגויל-שכינה**. [ועד"ז שם ה' שבמקדש - יש בו בחינה שהוא עצמו חלק מהמקדש-שכינה]. ומעתה מיושב למה **הדרישה לביהמ"ק** - הוא תיקון גם **למחיקת השם ושריפת התורה**.

ט. וכן מצוינו לאידך גיסא, **שכתיבת וכבוד ס"ת והכנסתו לביהמ"ק** - הוא חלק מתיקון **לחילול אבני המקדש**. וכמובא בחשוקי חמד' (יומא טז, א): במי שקצץ אבן קטנה מהכותל המערבי, "ולענין דרכי התשובה אמר לי מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל... וגם ישתדלו להשתתף **בכתיבת ס"ת** והקדשתה למקום שאין בו ס"ת כשר. ו**בהחזקת לומדי תורה**. ויעניין בב"ב (ד, א) שהורדוס הרג את חכמי ישראל, ויעץ לו בבא בן בוטא, אתה כיבית אור עולם - **שהרגת את חכמי התורה**, לך ועוסק באורו של עולם - **שהוא ביהמ"ק**. הרי **שבניית ביהמ"ק והחזקת תורה שניהם על משקל אחד**".

שריפת התורה - הוא מסי"ג דשכינה

י. וזבה מבואר מש"כ הרמח"ל (אגרת פו'): "ואל אשר שאלני על ענין גזירת הספרים אשר במדינת הכומר [=בכ"ב איי שנת התצ"א היתה גזירת הכומר לשרוף בפומבי ספרי קודש ר"ל] - סוד זה 'זאת חקת התורה' ותרגומו 'דא גזירת אורייתא', ונודע שכאן נרמז ענין זה [=עימא"א סו"ס תק"פ]. וסוד הדבר הוא ממש ענין הפרה האדומה [=הרומזת לשכינה], **שהשכינה מוסרת עצמה לשריפת הדין החזק להציל את ישראל**, ולכן בזמן שהיה ביהמ"ק קיים - היתה אפר הפרה [=עומדת לכפרת ישראל. בבחינת 'תבא אמו ותקנח צואת בנה' (במדב"ר יט, ח)], וכיון שחבר הבית ואין פרה - **הוצרכה התורה עצמה בעו"ד לימסר כך לשריפה בעבור ישראל**". ומבואר שהרמח"ל החשיב את 'שריפת התורה' שהיא 'אור קוב"ה' - לכן **"שהשכינה מוסרת עצמה לשריפת הדין החזק להציל את ישראל"**. וכנ"ל שגם בס"ת יש בחינת שכינה.

ע"י שבת קטו: ועירובין צח. באיסור בזיון **כתבי הקודש**, וכ' הרמב"ם במנין המצוות (ל"ת סה) אין מאבדין את כתבי הקודש שנא' אבד תאבדון וכו' ואשיריהם תשרפון לא תעשון כן לה' אלקיכם. וע"י שבת קכ; ובהל' יסוה"ת (פ"ה ה"ח) כ' הרמב"ם כתבי הקודש כולן אסור לאבדם... והמאבדן ביד מכין אותו מכות מרדות. ומבואר שאיסור בזיון הכתבים הוא מדרבנן, אך איבוד ומחיקת ש"ש הוא איסור דאורייתא.

וכ' בספר חסידים (סי' תתקי), אף בזה"ז לא ישים אדם ספרים אצל אוכלים כדי שלא יאכלו עכברים הספרים וכתבי לא תעשון כן לה' אלהיכם שלא יגרם אדם שימחק השם. [ובזמננו מצוי יותר בהנחת ספרים במקום התורפה כגון **בשמש או בגשם** וד"ל].

בשו"ע יו"ד רפב ס"ה בשם מהרי"ל - אסור להפוך אותו על פניהם, וכשמצאו כך צריך להפכו. ובבית לחם יהודה הביא שכשראה מהרי"ל ספר מהופך עליונו למעלה **הפכו ונשקו**. וע"י שיו"ב.

ושם בשו"ע סי' רעז (הל' כתיבת ס"ת) כ', לא יהפוך הכתב למטה אע"פ שמכין כדי שלא יעלה אבק על הכתב, מ"מ דרך בזיון הוא, אלא יהיה פני הכתב למעלה, ויפרוש עליו בגד.

וכ' הב"ח דהיכא דלא אפשר כגון שאין לו בגד לפרוש מוטב להפכה על פניה דאי לא אפיך איכא בזיון כתבי הקודש טפי כדאי' בירוש' מגילה (א, ט) ספר שאין עליו מפה הופכו על הכתב שלא יתבזה. "ומכאן יש ללמוד **שלא ילך אדם לחוץ ויניח הספר פתוח** אם אין עליו מפה דלאו דוקא ס"ת דה"ה שאר ספרים". והש"ך הוסיף בשם חכמי האמת שיש מלאך א' נקרא ש"ד והוא שומר דפין על מי שמניח ספר פתוח ויוצא שמשכח תלמודו. ובשלמת חיים (ח"ב קא) כ' דלשעה קלה מספיק לכסות חלק מהספר, אך יותר טוב לסגור.

כ' בבית לחם יהודה (יו"ד רפב) האומר לחברו תושיט לי ספר, יתנהו **בימינו** ולא בשמאלו.

שימוש בספרים

המג"א בסי' קנד (יד) נקט שמותר ליקח ספר ולהניחו תחת ספר אחר כדי להגביהו שיהא נוח לעיין בתוכו, דלא כהט"ז ביו"ד שהתיר רק כשכבר מונח הספר מקודם שאז מותר להניח השני על גביו.

וע"י פת"ש יו"ד (רעז) שאסור לתת ספר בתוך ספר לסימן היכן אויז. אך בתורה לשמה (שו) הקל בזה, ומ"מ אסר להשתמש בסימניה שכתוב עליה ש"ש.

עוד כ' המג"א בשם הס"ח (תתקד) שאם החמה זורחת ולא יכול ללמוד מותר להניח ספר אחד להיות לצל אבל שלא לצורך אסור ליהנות בו [ולשון הס"ח "רק לא יכוון להנאתו]. וע"י במ"ב (קנד, לא) שיש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות לצל.

כ' בס' חסידים (תתצט) שלא להניח שום חפץ בספרים, ועוד כ' (תתקז) שלא יצניע קונטרסים בתוך הספרים, וכך הביא המג"א (שם) אל יניח קונטרסים בספר ולא יכתוב חשבונותיו בספר ולא ינסה בו הקולמוס. וכ"כ החי"א (לא, מח) שלא להניח דפים ללא ד"ת בספר, והו"ד במ"ב (קנד, לא). ובשו"ת תורה לשמה (שו) אסר אפילו בנייר שמתכוון לכתוב בו ד"ת.

הנחת ספרים זה על זה

בגמ' ב"ב (יג): מדביק אדם תורה נביאים וכתובים כאחד, וכ' התוס' אע"פ שא"א שלא יתן נביאים וכתובים על גבי תורה ובמגילה בפ"ב (כז). משמע דאסור להניח, ה"מ בשתי כריכות אבל כשהן מדובקין יחד אינו גנאי.

וכ"פ בשו"ע (יו"ד סי' רפב סי"ט) מותר להניח ס"ת על ס"ת, ומניחים חומשים ע"ג נביאים וכתובים, אבל אין מניחים נ"ך על גבי חומשים, ולא חומשים על גבי ס"ת. הגה: אבל כתובים על גבי נביאים (או איפכא, שרי), וכל זה מיירי בב' כריכות, שכל א' כרוך בפני עצמו, אבל בכרך א' הכל שרי. ע"כ.

אכן ע"י ברכ"י דשי' הרמב"ם שאין לכתוב תנ"ך בקובץ אחד מכיון שכאשר קורא בנ"ך נמצא שהם מעל חומשי התורה. כמ"ש ר"א בן הרמב"ם. אך המנהג כהמרדכי כמ"ש הרמ"א שם, והיא ש' התוס' כנ"ל.

וע"י ברש"ש דכוונת התוס' דכיון דמדובקין יחד ה"ל **כקדושה אחת** (ע"ד דאי' בשבת מח: כל המחובר לו כמוהו) וציין דבלשון הטוש"ע בסי' רפג משמע דכולו קדושה אחת היא. [ויל"ע לפ"ז אם אפשר להניח נ"ך על גבי תנ"ך, או להיפך, תנ"ך ע"ג חומש].

אמנם יעוי' בר"ן מגילה (על הרי"ף ח:): שההיתר לדבק יחד הוא **בגלילה**, שאז אין ה"ג"ך על התורה, כיון שהנביאים וכתובים נגללים מסופן עד שמגיע לתחלתן וס"ת נגלל לאמצעיתו ונמצא דלעולם הוי ס"ת על גביהן דכולהו. וע"י אבנ"ז יו"ד שעז (ד).

כ' בס' חסידים (תתקח) - מעשה בחסיד אחד שהיה מניח תורה שבכתב בתיבה אחת לבד ותורה שבע"פ בתיבה אחת לבד כי תורה שבכתב קדושתה יותר מתורה שבע"פ.

הנחת מחשב על ספר

הרב יצחק לויצ'ין

במ"ב (קנד לא) כתב "לא ישרטט קונטרס על הספר, שהקונטרס עדיין אין בו קדושה". וכך פשוט שאין להניח על ספר, מחשב גם כשעל המסך נראים דברי תורה. כי מ"מ אין למחשב שום קדושה. [וכפי ששמעתי בשם הגרש"ד פינקוס ז"ל שאמר שלא ראינו מי שיתן נשיקה למחשב כשגומר ללמוד בו].

ואין ללמוד היתר ממש"כ בגנזי הקודש (פ"ג הערה נג) בשם הגר"ק זצ"ל שאם צורך הלימוד הוא להניח עט על הגמ' שרי. כי שם ודאי מיייר שהעט מונחת על הגמ' באקראי בעלמא, כי ליותר מזה הרי אין זה לצורך הלימוד. ולרגע אחד י"ל שלמד היתר ממש"כ בספר בני יונה סי' רפב סי"ט (הובא בגנזי הקודש שם סכ"ג) שמותר להניח דף ריק ע"ג ספר בכדי לכתוב עליו מיד ד"ת. עכ"ל. אבל להניח מחשב ע"ג הגמרא וכדומה, כדי ללמוד כך מהמסך. ודאי אין לזה היתר כלל. וגם אין זה צורך הלימוד שתהיה הגמרא מתחת, רק חסכון זמן ומקום לפנותה. והרי זה דומה להתיישב על הספר (ח"ו) לצורך הלימוד. וכל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות (אבות פ"ד).

« המשך מעמ' 1:

קדושת חומשים נביאים וכתובים

ויש להוסיף דאף שכל מש"נ הוא בדין כבוד ס"ת, מ"מ אף בחומש ובשאר ספרים יש דין זה, כמפורש ביו"ד סוף סי' ער שפסק השו"ע דאסור למכור ס"ת כדי לקנות ס"ת אחר [מלבד לת"ת ולישא אשה] גם חומשים וגמרא ופירושיהם אסור למכור, והביא דין זה במשנ"ב סימן קנ"ב, וגם מזה מוכח שאיסור המכירה הוא מצד כבוד הספרים דאם הנידון הוא מצד מעלין בקודש מהו שפסק השו"ע דגם שאר ספרי הקודש לא ימכור אלא ללמוד תורה ולישא אשה דבשלמא בס"ת דא"א לעלווי מותר למכור רק ללמוד תורה ולישא אשה אבל שאר ספרי הקודש יכול למכור כדי לקנות ס"ת שהוא מקודש יותר וע"כ שהנידון הוא על על עצם המכירה ומצד כבוד הספרים.

לע"ג הבה"ח חיים ישעיהו ז"ל בן הר"ר יוסף

יבדלה"א נלב"ע א' אלול תשנ"ט

« המשך מעמ' 1:

ישיבה על ספסל עם ספרי קודש

ומושב וע"כ אינו מטמא בכה"ג לא מיקרי מושבו.

במס' ס"ת פ"ג כתב הגר"ח ק שמעתי מהחזו"א כשהספר מונח ע"ג שלחן או סטנדר אסור להניח ידיו עליו. אבל נראה שאם עשה כדי שיוכל ללמוד מותר גדולה מזו כתב משנ"ב סי' קנד סק"לא דיכול להגן בשעה"ד מהשמש ע"י ספר אחר שאינו עושה להנאתו. והגר"ח כתב אולי אף כשמכוון לשניהם נמי מותר כמ"ש ביאה"ל סל"ח ח"ד ה"ה. אלא דמק' ממ"ש בב"מ ל. לצרכו ולצרכה אסור. וי"ל אם לחלק בין מצ"כ לייחס המעשה משא"כ איסור נ"ל.

לקבלת הגליון

בדוא"ל בקביעות, בכל ערש"ק

יש לשלוח בקשה לכתובת:

a740700@gmail.com

טיפול בתינוק מול ספרי קודש

הרב צפניה ערוסי הלוי

יש לברר האם מותר להפשיט תינוק ולהחליף לו טיטול מול ספריית ספרי קודש שבבית. והנה רבים מהאחרונים כתבו שראוי להחמיר ולכה"פ יהא חוצץ עם גבו למול הספרים. ולענ"ד א"צ שינוי מדינא מכמה טעמים כדלהלן, אולם המחמיר תע"ב.

הרמב"ם בהל' ס"ת פ"י הבחין בין קדושת החומשין לקדושת ס"ת. והדגיש בה"ב: **ס"ת כשר - נוהגין בו קדושה יתירה וכבוד גדול**. ומכלל מובן שכל שאינו ס"ת כשר - אינו בחובת קדושה יתירה וכבוד גדול, ושם ביאר בגדרי קדושה יתירה וכבוד גדול. ובהל' - י-א כתב: מצוה ליחד לס"ת מקום ולכבדו ולהדרו יותר מדאי וכו', לא ירוק אדם כנגד ס"ת, ולא יניחנו על ראשו כמשאוי, ולא יחזיר **רגליו כנגדו**, ולא יניחנו על ראשו כמשאוי, ולא יחזיר **אחוריו לס"ת**, אא"כ היה גבוה ממנו י' טפחים וכו', כל מי שיושב לפני ס"ת - ישב בכובד ראש, באימה ופחד, שהוא העד הנאמן לכל באי עולם, שנאמר: 'זהו שם בך לעד' ויכבדו כפי כחו, ע"כ. מבואר שגילוי ערוה נאסר רק כנגד ס"ת כשר, לא כנגד חומשין שקדושתן פחותה וכו"ש כתבי הקודש, וכו"ש ספרי הדפוס. ואם הרגילות בביתו לישב רגל על רגל וכו"ב למול ספריית הספרים ה"ה הכא (ושמעתי שהגר"ח"ק הקפיד מלעשות טיפולי פזיזותרפיה מול הספרים, וברור שמשנת חסידים היא).

עוד ניתן ללמוד, מהאיסור לשמש לפני ס"ת (וכתבי הקודש כיו"ב) רק במקום ב' כיסויים או מחיצה. כך שללא תשמיש, עירום וגילוי ערוה לא אסור, וא"ת הרי מחוייב בצניעות בכל גוונא גם שלא בפני ס"ת וכו"ב (שו"ע סי' ב סעי' א-ב, וסי' רלט ס"ב). אולם מהרמב"ם הל' דעות פ"ה בהנהגת ת"ח המובדל משאר העם, ובין היתר, במלבושו ושם ה"ו: **צניעות גדולה נוהגים ת"ח בעצמם**: לא יתבזו ולא יתגלו ראשן ולא גופן, ואפילו בשעה שיכנס לבית הכסא יהא צנוע ולא יגלה בגדיו עד שישב וכו' וכדרך שנוהג צניעות ביום בבית הכסא - כך נוהג בלילה. ע"כ. מוכח ששאר העם עם שמחוייבים בצניעות, אינם בחיוב צניעות גדולה של ת"ח. ולדידם היא בודאי מידת חסידות ולא מדינא. והראיה משבת קיח: שרבי יוסי השתבח 'מימי לא ראו קורות ביתי אמרי חלוקי, וקמ"ל דאין מחוייבין בכך.

עוד יש שאמרו שגילוי ערות קטן פחות מט"ש וקטנה פחות מג"ש - אינה בכלל גילוי ערוה. ובכלל יש לצרף שהרבה מהספריות סגורות בדלתות זכוכית. וכעין כיסוי. ולעצם מציאות צואה מול ספרי קודש, לא מצינו כי אם הרחקה לתפילה וק"ש, ולהיכנס בחפצי קדושה כתפילין וכו"ב רק בבית הכסא קבוע, עיין שו"ע סי' מג פג ומש"כ הבאור הלכה בס"פ ס"ה (ד"ה אין) תוכחת: ורע המעשה שראיתי בבית **קלי הדעת** שהיה לו **חדר מיוחד לפנות שם** והגרף תחת הספסל והריח רע היה מגיע בכל החדר, **ובאותו החדר היו קבועים הספרים שלו** וקירתי עליו המקרא הזה: **כי דבר ד' בזה** וכו' ע"ש. ברור שיש לחלק בחדר שהוא גם להתפנות וגם לספרי קודש, ובשונה מנד"ד, שאינו קבוע להתפנות ודו"ק.

אמנם היו שהעירו מאו"ח סי' ערה שכ' הרמ"א משם הרוקח שנהגו לכסות את הקטנים הערומים בפני נרות שבת משום ביזוי מצוה ע"ש. וכבר העירו רבים מנין מצאנו לקדושה בנ"ש וממלא לביזוי מצוה וכבר על נ"ח אמרו קודש הם והעירו שאינה קדושה אלא כהקדש ואיסורו"נ כמוקצה, וכמפורש בשבת וכו' נר קדושה יש בו. ועדין יש לחלק ועכ"פ אין לך בו אלא חידוש. ועיין לביאור הגר"א ויש לדון בדבריו.

התקנת לחברותא או שומר קובעני עיתים

מחפש חברותא?

השאר הודעה ברורה בטל:

072-23456-13

או בכתובת: t0722345613@gmail.com

פנינים מליכא דעומקא

לא תעשון

"וישלך אותם מידו וישבר אותם תחת ההר", תימה למה שברם והא כתיב "לא תעשון כן", אזהרה למחוק את השם, וכיון ששברם מחק השם שבלוחות. ובמדרש אומר שלא שברם עד שפרחו כל האותיות ואז היו כבידים ונפלו מידו בעל כרחו.

רבינו חיים פלטיאל (פר' כי תשא)

לא תעשון כן

לא ישים אדם ספרים אצל אוכלים כדי שלא יאכלו עכברים הספרים וכתב "לא תעשון כן לה' אלקים" שלא יגרום אדם שימחק השם, דוגמת "כל מום לא יהיה בו" (ויקרא כב, כא) שלא יגרום שיהיה בו מום בקדשים, כך לא יגרום שתמחק הכתיבה שהיא קודש והשם קודש.

ספר חסידים (סי' תתקי)

ספר התורה הזה

התורה כולה היא חטיבה אחת בלתי נפרדת, אין כאן קיום מצוה ועוד קיום מצוה, אלא יש כאן תורה אחת אשר כשהיא נלמדת היום היא מהווה המשך לתורה של האתמול והשלשום, ותורת המחר נלמדת על ברכי תורתו של היום. כל יום של לימוד, כל פרק של לימוד, מעלה את הלומד למדרגה גבוהה יותר, ואז ניגש הוא אל הפרק הבא בצורה גבוהה אחרת ועולה עימו למדרגה יותר גבוהה... משנגלה לנו רז זה, הרי אנו מבינים כי אותו למדן משהוא פותח את ספרו היום לשנות את פרקו, הרי ספרים רבים נפתחים עימו, ספרי האתמול וספרי השלשום, וספרים שלפני שנה ושנתיים, וכשהוא מדפדף את הדף הרי עשרות דפים מדפדפים עימו, ומשהוא לומד הרי כל אותם פרקים נלמדים יחד עם פרקי היום, ותורתו שבתוך מעיו עולה לקראתם ונבללת בהם...

כתבי באר יעקב - הגר"ל

נושאי הגליונות הבאים אי"ה

✽✽

שופטים - חנוכת בית

כי תצא - השבת אבידת גופו

כי תבא - ברית התורה

ד"ת [עד 700 מילים]

יתקבלו בצירוף שם מלא

בדוא"ל: a740700@gmail.com

באותו שבוע, עד יום שלישי בלילה